

Inwazyjne gatunki obce - w czym tkwi problem?

2020-04-30

Inwazyjne gatunki obce (IGO) to rośliny, zwierzęta, patogeny i inne organizmy, które nie są rodzime dla ekosystemów i mogą powodować szkody w środowisku, gospodarce, lub też negatywnie oddziaływać na zdrowie człowieka (np. barszcz Sosnowskiego czy barszcz Mantegazziego).

Inwazyjne gatunki obce źle wpływają w szczególności na różnorodność biologiczną, w tym na populację gatunków rodzimych, przyczyniając się nawet do ich eliminacji, poprzez konkurencję pokarmową, drapieżnictwo, przekazywanie patogenów lub zakłócanie funkcjonowania ekosystemów. Zjawisko to jest szczególnie widoczne w ekosystemach naturalnych lub półnaturalnych takich jak: zbiorowiska nadrzeczne, lasy, łąki czy pastwiska, a także na obszarach chronionych (m.in. w parkach narodowych, parkach krajobrazowych i obszarach Natura 2000).

Niektóre z gatunków inwazyjnych mogą stać się również utrapieniem w gospodarstwach, ponieważ, np. rozprzestrzeniają się jako chwasty na gruntach rolnych lub na terenach budowlanych. Potrafią także stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi i zwierząt, powodując alergie lub poparzenia.

Problem inwazyjnych gatunków obcych stale narasta, głównie z powodu rozwoju globalnego handlu, transportu i turystyki, co może ułatwiać wprowadzanie i rozprzestrzenianie się gatunków obcych w środowisku. Jeżeli dla danego obcego gatunku nowe środowisko jest wystarczająco podobne do rodzimego, najprawdopodobniej przetrwa i rozmnoży się. Nie napotykając naturalnych wrogów lub innych ograniczeń w szybkim tempie może zwiększać obszar swojego występowania i wypierać nasze gatunki rodzime.

Proces ten znacząco wpływa na wzrost kosztów społeczno-ekonomicznych, zdrowotnych i ekologicznych na całym świecie. Inwazyjne gatunki obce stanowią zagrożenie dla rozwoju, poprzez swój wpływ na różne dziedziny gospodarki, jak: rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo, ale też na ekosystemy naturalne, które stanowią istotną podstawę wyżywienia w krajach rozwijających się.

Problem rozprzestrzeniania się gatunków obcych jest bardzo poważny - w celu jego ograniczenia zostały podjęte działania zarówno w poszczególnych krajach, jak i w ramach współpracy międzynarodowej. Wiele krajów poważnie zmaga się z tym niezwykle złożonym i kosztownym problemem. Dla przykładu roczne szkody w środowisku spowodowane przez gatunki obce w Stanach Zjednoczonych, Brazylii, Południowej Afryce, Wielkiej Brytanii, Indiach oraz Australii oceniono na ok. 100 miliardów dolarów. Walka z tym problemem jest sprawą pilną, nie tylko ze względu na rosnące koszty, ale również ze względu na często nieodwracalny wpływ na środowisko.

Część z gatunków inwazyjnych występujących w naszym kraju sprowadzono celowo jako rośliny ozdobne, lecznicze czy miododajne. „Inne zawleczono nieświadomie z różnymi towarami oraz w transporcie. Gatunki mogą „podróżować” różnymi środkami transportu wodnego, lądowego lub powietrznego, przynosząc się wraz z pojazdem lub jego ładunkiem do różnych zakątków kuli ziemskiej.

Szereg gatunków wykorzystywanych w leśnictwie i rolnictwie świadomie zostało sprowadzonych przez człowieka w celu zwiększenia produkcji i konkurencyjności na rynku (np. dąb czerwony, lucerna siewna) lub zostało posadzonych jako rośliny ozdobne w ogrodach i parkach (np. klon jesionolistny, nawłoc kanadyjska). Inwazyjnymi gatunkami obcymi mogą stać się też organizmy sprowadzane w celu walki ze szkodnikami lub organizmy towarzyszące gatunkom hodowanym w formie akwakultury.

Po więcej informacji zapraszamy na stronę projektu [„Inwazyjne Gatunki Obce”](#) gdzie dla każdego gatunku została przygotowana ankieta oceny stopnia inwazyjności oraz karta informacyjna zawierająca charakterystykę kluczowych dla inwazyjności cech biologicznych.

Równocześnie w serwisie mapowym geoserwis.gdos.gov.pl zaprezentowano występowanie inwazyjnych gatunków obcych, które zostały dotychczas stwierdzone w środowisku przyrodniczym Polski, poza uprawą i hodowlą.

Zachęcamy także do pobrania i zapoznania się ze specjalnie przygotowanymi [infografikami](#).